

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань
міжнародного права

за 2024 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ з питань міжнародного права є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України від 28 серпня 2019 року №102.

Метою створення Комітету є: підвищення міжнародно-правової обізнаності та культури серед адвокатів, оскільки міжнародне право суттєво відрізняється від права національного та існує об'єктивний попит на краще розуміння сучасних викликів перед Україною, у тому числі проваджень у міжнародних судових органах.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2024

Розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України від 28 серпня 2019 року №102 **головою Комітету** призначений **Власюк Віталій Вікторович**.

Заступник голови Комітету

Поєдинок Ольга Романівна

Секретар Комітету

Салова Елеонора Володимирівна

Експерти Комітету

Мезенцева Марія Сергіївна

Бусол Катерина Ігорівна

Члени Ради Комітету

Асрян Арам Овікович

Гречківський Іван Павлович

Дворник Дмитро Саввич

Калашник Олена Миколаївна

Клим'юк Олег Юрійович

Никітенко Ростислав Павлович

Панфілова Дар'я Андріївна

Ставнічук Анастасія Петрівна

Тимочко Максим Миколайович

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

22 та 25 січня заступниця голови Комітету НААУ, доцентка Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** давала коментарі у радіоефірі “Українське радіо” щодо того, чи запровадять множинне громадянство в Україні і кому воно потрібне.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/qsybyj>

23 січня голова Комітету НААУ **Віталій Власюк** дав коментарі у радіоефірі “Радіо культура” щодо нового законопроекту Володимира Зеленського про множинне громадянство. Що це таке, як ним користуватися і для кого ця функція може бути доступною?

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/xkosdd>

7 лютого заступниця голови Комітету НААУ, доцентка Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** дала коментар у радіоефірі “ArmyFM”.

Президент України Володимир Зеленський вніс до Верховної Ради законопроект про множинне громадянство. Зеленський вважає, що українці за походженням і по духу мають стати також українцями й за паспортом.

Як зауважує О. Поєдинок, питань дуже багато. Зокрема, чи не буде в такий спосіб дискримінації людей, адже може бути негідник із паспортом, умовно кажучи, Угорщини, а людина з паспортом рф може діяти на благо України.

– Якщо ми лібералізуємо ставлення до множинного громадянства, відкритим залишається питання, наскільки будемо довіряти особам з множинним громадянством, чи будемо таких осіб допускати до держслужби, посад публічної служби і так далі.

Зеленський не вперше вносить такий документ до парламенту. Подібний законопроект лежить із 2019 року. Прихильники множинного громадянства називають його потрібним, критики нагадують про порушення конституції України та можливість уникнути мобілізації. Але, як зазначає міністр закордонних справ Дмитро Кулеба, Україна не вигадала нічого нового. Кулеба говорить, що Конституція не визнає лише регіональне громадянство, як от громадянин Донеччини чи Полтавщини. Натомість заборони ставати громадянами інших країн немає.

І ось це питання конституції давно турбує і представників влади, і звичайних українців, каже адвокатка О. Поєдинок. За її словами, рішення Конституційного суду немає досі. Також у законопроекті про множинне громадянство є окрема норма, яка говорить: громадяни держави-агресора мають припинити своє громадянство, щоб отримати українське. В Україні є росіяни, які давно тут живуть, або ж зробили вибір країни після вторгнення росії у 2014 році, однак громадянство України не можуть отримати й досі.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/qxwosq>

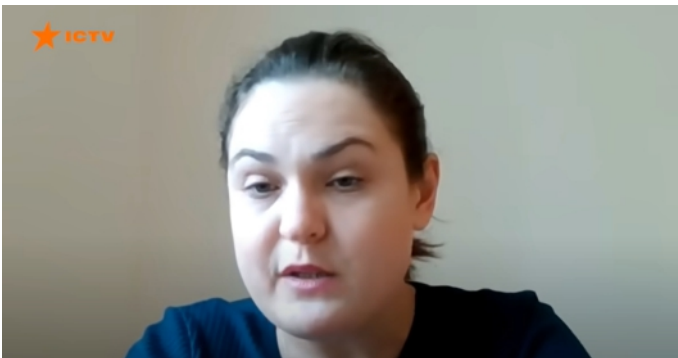

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

26 квітня заступниця голови Комітету НААУ, доцентка Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** дала інтерв'ю у прямому ефірі “Факти” на телеканалі ICTV щодо обмеження для чоловіків за кордоном.

Вона повідомила, що немає нормативного акта, який би зобов'язував державу надавати дипломатичні чи консульські послуги за кордоном. Це виключно дискреційні повноваження самої держави. Натомість стандарти України є вищими за міжнародні публічні норми та у ст. 25 Конституції передбачено, що Україна гарантує піклування та захист своїм громадянам, які перебувають за її межами. Проте, що саме входить у поняття “піклування” та “захист”, не уточнюється.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/kopkzq>

21 – 22 травня заступниця голови Комітету НААУ **Ольга Поєдинок** узяла участь у XVIII Щорічній конференції Мінерви з міжнародного гуманітарного права «МГП та конституційне право» (м. Єрусалим, онлайн), під час якої виступила з доповіддю на тему “Питання громадянства у контексті війни росії проти України”.

4 та 5 липня Програма Ради Європи з освіти прав людини для юристів (HELP) провела мережеву конференцію 2024 під егідою головування Литви в Комітеті міністрів Ради Європи. Конференція відбулася в приміщенні Ради Європи (PE) у Страсбурзі, Франція, і в ній взяли участь 125 учасників особисто та близько 100 учасників онлайн. Цього разу HELP також відзначив своє 20-річчя.

HELP виступила з презентацією онлайн-курсу з питань депортації дітей під час збройного конфлікту, співавторкою якого є заступниця голови Комітету НААУ **Ольги Поєдинок**.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/rjdkdm>

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

8 липня з нагоди 56-ї сесії Ради ООН з прав людини в Женеві Ліга досліджень прав людини (HRRL) організувала паралельний захід на тему «Агресивна війна Росії в Україні: людські жертви та майбутні наслідки». Крім злочинів, скоєних у межах театру бойових дій, основна увага приділялася впливу війни на цивільне населення, зокрема членів сімей військовополонених, родичів зниклих безвісти, а також коротко- та довгострокові наслідки вимушеної міграції після війни.

Під час заходу заступниця голови Комітету, доцентка Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** виступила з доповіддю, присвяченою примусовій міграції, зумовленій російською агресією.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/iavilb>

09 липня у “The Ukrainian Review” було опубліковано аналітичний матеріал «Справжні наміри Росії: заклики до переговорів та вбивство українських дітей». Попри всі задокументовані воєнні злочини та відкритість намірів росіян, артикульованих у порядку денному їхніх публічних каналів, з'являється кілька пропозицій про припинення вогню від різних світових політичних діячів. Країна-агресор посилається на те, що в першу чергу це зупинить втрати людей.

“Те, що сталося в Охматдиті, є одним із наймасовіших військових злочинів проти дітей, які сталися за всі ці 11 років збройної агресії Росії проти України.

Міжнародні організації та світові партнери мали прямий контакт із американськими партнерами, які готові відновити обладнання та допомогти одній із найбільших дитячих клінік у світі”, – **Марія Мезенцева**, експерт Комітету НААУ, народний депутат України, голова підкомітету з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заступниця голови Комітету НААУ Ольга Поєдинок зазначила: “Я переконана, що судове переслідування осіб, винних у цій варварській загарбницькій війні та загарбанні територій, є єдиним способом відновити міжнародне верховенство права. Що стосується переговорів з агресором, то міжнародним правом їхні потенційні масштаби дуже обмежені. Результатом переговорів є укладення договорів. Однак, як чітко зазначено у статті 52 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, будь-який договір є недійсним, якщо його укладення було досягнуто загрозою силою або її застосуванням у порушення принципів міжнародного права, закріплених у Статуті Об'єднаних сил. Нації. Час переговорів і договорів настає лише тоді, коли держава-агресор зазнає поразки. Робота ІСРА та майбутнє створення Трибуналу допомагають зміцнити це розуміння”.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/fnknvt>.

3. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

12 вересня заступниця голови Комітету НААУ **Ольга Поєдинок** узяла участь у конференції “Обмежуючи насильство: 75 років Женевським конвенціям про захист жертв війни”, організованій Міжнародним Комітетом Червоного Хреста і Товариством Червоного Хреста України.

4 листопада заступниця голови Комітету НААУ **Ольга Поєдинок** у м. Страсбург узяла участь у міжнародній конференції “Депортація дітей під час збройних конфліктів”. Під час заходу було презентовано присвячений відповідній проблематиці онлайн-курс Програми Ради Європи з освіти прав людини для юристів (HELP). Співавторкою цього курсу є Ольга Поєдинок, яка представила його окремі модулі. Пройти онлайн-курс “Депортація дітей під час збройних конфліктів” можна на платформі HELP.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/sxyekd>

18 грудня представники Комітету **Ольга Поєдинок** і Максим Тимочко взяли участь у панельній дискусії «Викладання МГП для комбатантів в умовах міжнародного збройного конфлікту: виклики та шляхи їх подолання», яка відбулася у рамках Публічного обговорення питань викладання МГП в системі військової освіти та підготовки в умовах міжнародного збройного конфлікту. Захід було проведено Українською Гельсінською спілкою з прав людини та Міністерством оборони України.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/rzaqul>

4. РОБОТА КОМІТЕТУ У СПІВПРАЦІ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ІНСТИТУЦІЯМИ, НАВЧАЛЬНИМИ УСТАНОВАМИ ТОЩО

7 травня заступниця голови Комітету НААУ, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** зустрілася онлайн зі студентством Державного торговельно-економічного університету, щоб обговорити практичні проблеми застосування міжнародного права в Україні.

Серед іншого, було розглянуто питання виконання Україною її зобов'язань за міжнародним правом, зокрема під час збройного конфлікту, дії та чинності міжнародних договорів, застосування практики Європейського суду з прав людини, а також шляхи вдосконалення вищої юридичної освіти з метою поглиблення розуміння міжнародного права.

Крім того, Ольга надала відповіді на численні запитання студентської аудиторії.

STATE UNIVERSITY OF TRADE AND ECONOMICS

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО, ЦИВІЛЬНОГО ТА КОМЕРЦІЙНОГО ПРАВА

Застосування міжнародного права в Україні

7 травня 12:05

ОЛЬГА ПОЄДИНОК

адвокатка, к.ю.н., доцентка кафедри міжнародного права Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Голова правління ГО «Студія сучасного права», членкиня правління ГО «Центр сімейно-правових досліджень», заступниця голів комітетів НААУ з міжнародного права та з питань гендерної політики, Голова Громадської ради при Державній міграційній службі України.

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ПРАВА

5. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

23 січня у виданні “Апостроф” опубліковано статтю на тему “Множинне громадянство та історичні землі: чому ідеї Зеленського розбиваються об невирішені проблеми”.

Законопроект складний, великий за обсягом. Він пропонує змінити не тільки закон про громадянство, а й низку інших: про імміграцію, про правовий статус осіб без громадянства. У частині громадянства – взагалі нова редакція.

Заступниця голови Комітету НААУ, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** зазначила таке: “Найбільш цікавим, на мій погляд, є те, що президент пропонує ділити держави на групи. Залежно від того, до якої групи держав відноситься громадянство певної особи, буде залежати поводження України із такою особою. Це достатньо свіжий і складний підхід. Одразу виникає питання, чи ми в такий спосіб не дискримінуємо людей? Чи було попереднє погодження із державами, які входять до списку (дружніх – “Апостроф”), як вони до цього поставляться? Як початок – цікаво, але зрозуміло, що ще будуть обговорення серед експертів і у Верховній Раді”.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/igtctt>

24 січня у виданні “ZMINA” опубліковано статтю на тему “Законопроект президента про громадянство не враховує реалій на окупованих територіях та порушує принцип рівності – експерти”.

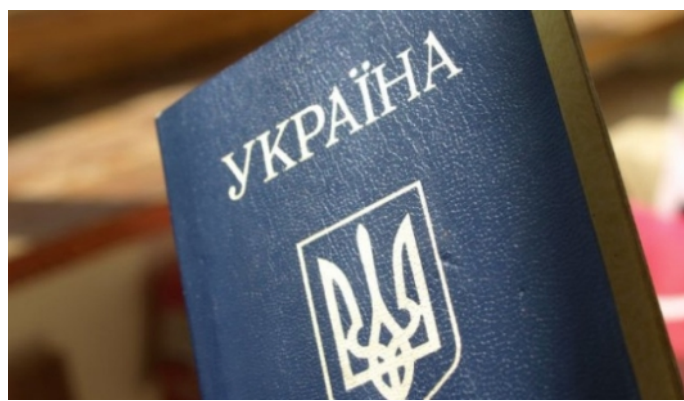
Пропозиція позбавляти громадянства українців, які добровільно отримали громадянство держави-агресора, у новому законопроекті президента Володимира Зеленського не враховує реалій, у яких перебувають мешканці окупованих територій, зокрема атмосфери примусу та тиску.

Заступниця голови Комітету НААУ, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ольга Поєдинок** припускає, що президент у своєму проекті врахував критику попередніх ініціатив із припинення громадянства України, оскільки він зробив виняток для випадку примусового автоматичного набуття громадянства РФ громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території. Адже згідно з частиною шостої статті 5 Закону “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” таке автоматичне набуття громадянства Російської Федерації не є підставою для втрати громадянства України.

О. Поєдинок також вважає, що закон містить ризик дискримінації та порушення принципу рівності громадян.

“Мене дещо бентежить поділ українських громадян і громадян на підставі того, яке саме іноземне громадянство вони набули. Наприклад, добровільне набуття громадянства дружньої до України, але не внесеної до відповідного списку Південної Кореї призведе до втрати громадянства України, а от Угорщини, політика якої щодо України нині викликає багато нарікань, не потягне за собою припинення українського громадянства, бо ж ця держава є в переліку тих, “громадяни (піддані) яких набувають громадянство України у спрощеному порядку”, – наводить приклад експертка.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/veoxew>

5. ПУБЛІКАЦІЇ ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

24 квітня у виданні Telegraf опубліковано матеріал члена Комітету НААУ **Арама Асряна** на тему “Що робити чоловікам без закордонних паспортів у Європі, США та Великій Британії”.

Адвокат розповів, що українці за кордоном все ж намагатимуться змінити свій статус.

“В цьому випадку я гадаю, що українці за кордоном, у яких закінчиться термін дії паспортів, та які не бажають повертатися до України у воєнний час, скоріш за все намагатимуться: або змінювати свій статус у Європі з “тимчасового захисту” на офіційне “біженство”, або отримати громадянство (паспорт) іншої країни, або ж просто залишаться за кордоном незаконно”, – каже адвокат.

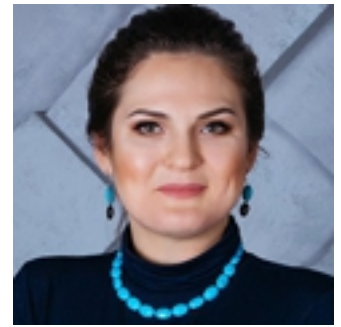
А. Асрян додав, що паспорт є основним документом, який посвідчує особу, а європейські документи, що підтверджують тимчасовий захист українців, – це документи додаткові, що дають право лише перебувати у країні Європейського Союзу та користуватися певними привілеями і перевагами відповідно до політичних рішень Європейського Союзу.

“Ба більше, такі документи видаються до закордонних паспортів. Тобто без чинних закордонних паспортів людина, якщо і може, то користується своїми європейськими документами тимчасово (до дати закінчення терміну їх дії), і за загальними правилами вона завжди має мати при собі чинний закордонний паспорт”, – зазначив правник, додавши, що питання, наскільки це рішення влади щось вирішує, залишається відкритим.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/niclmy>

4 жовтня у виданні “Just Security” опубліковано статтю заступниці голови Комітету **Ольги Поєдинок** на тему “Український підхід до російської паспортизації вимагає балансування між вимогами національної безпеки та захисту прав індивідів”.

У березні 2023 року Міжнародний кримінальний суд (МКС) привернув увагу газет по всьому світу, коли видав ордер на арешт президента Росії Володимира Путіна. Представники МКС стверджували, що Путін та інша високопоставлена російська чиновниця несуть відповідальність за воєнні злочини незаконної депортації дітей і незаконного переміщення дітей з окупованих територій України до Росії. Через рік, у березні 2024 року, МКС видав додаткові ордери на арешт двох високопоставлених військових командувачів Росії, а нещодавно колишнього міністра оборони та начальника Генерального штабу Збройних сил Росії за звинуваченнями у злочинах проти людяності та воєнних злочинах, які полягають, зокрема, у нападах на цивільні об'єкти.

Набагато менше уваги привернуло питання нав'язування російського громадянства наявному населенню та переселення власного населення Росії на окуповані українські території. Якщо взяти лише Крим, то, за оцінками, з 2014 року туди було переведено до 800 000 російських громадян, тоді як близько 100 000 місцевих жителів виїхали.

“Такі дії порушують норми міжнародного права, що регулюють збройні конфлікти, зокрема фундаментальні принципи, що стосуються військової окупації, яка за своєю суттю має тимчасовий характер і, як наслідок, передбачає заборону переміщення та заборону на депортацію чи переміщення частини власного цивільного населення держави на окуповану територію”, – стверджує О. Поєдинок.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/egwgkq>

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

